

MOTTATT MOTTATT
19 APR 2013 19 APR 2013

Dato: 18.4.2013

Kulturdepartementet
Pb 8030 Dep
0030 Oslo

Kulturutredningen 2014 NOU 2013:4

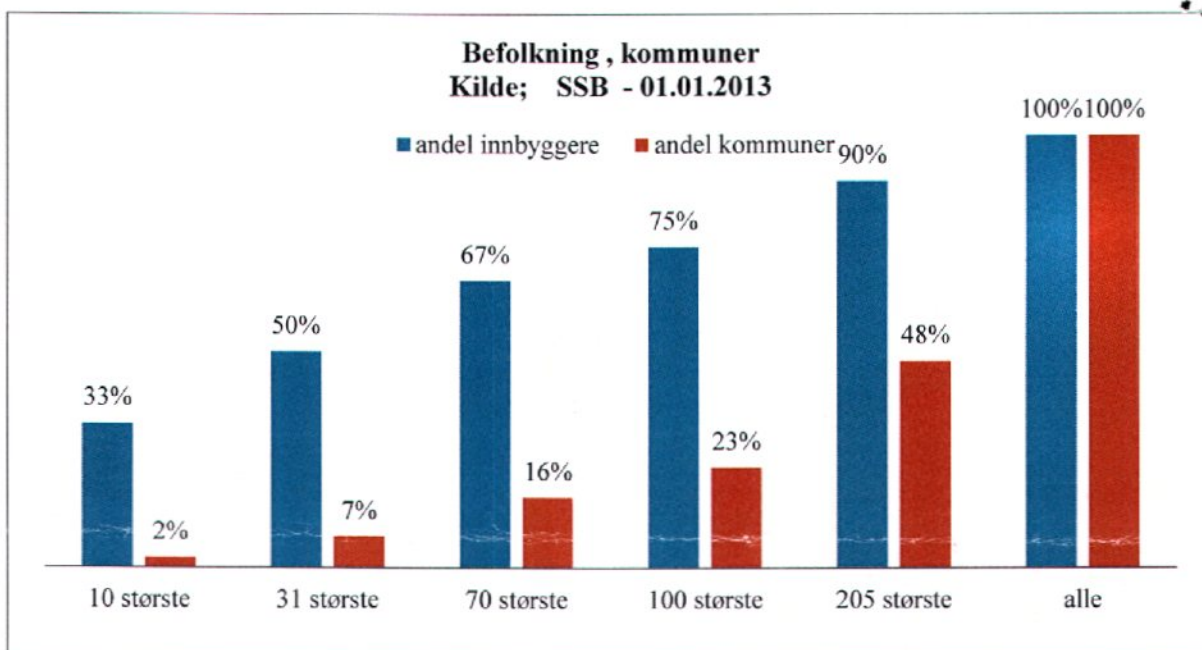
Innspill fra Jacob Falck, styremedlem, Bærum Kulturråd. Dette er også sendt inn via ønsket side elektronisk <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/kampanjer/kulturloftet/gi-innspill-til-kulturloftet.html?id=713115>, men da figurer/illustrasjoner ikke var mulig å lime inn så sendes dette også på papir.

Det er et imponerende stykke arbeid som ligger bak utredningen som munner ut i anbefalte strategier og tiltak. Uansett hvilke nasjonale mål for kulturpolitikk som velges så vil høy kvalitet være en forutsetning for suksess.

Det beskrives at før reiste de nasjonale institusjonene i hovedstaden ut til folket. Med den velstandsutvikling vi har hatt de siste tiår kan det nå se ut som om folket reiser til kulturen. Publikumstillene fra de ulike festivaler på sommeren overstiger nå de tradisjonelle scener gjennom hele året. I tillegg kommer opplevelsereiser hvor f.eks. Italia står sterkt blant operafrelste.

Gode kvalitative lokaler tilpasset for utøvelsen av de ulike kulturarter inklusiv øvelses/produksjon, lager og framsyningslokaler vil bli helt avgjørende for utvikling. Utredningen beskriver også at de nye kulturhus ikke har kommet grasrota til gode slik som antatt før bygging. Den Norske Opera & Ballet trekkes frem som den formidable suksess det har vært med det nye bygget i Bjørvika. Satsing på gode fasiliteter tilrettelagt for de ulike kulturuttrykk savnes i de anbefalte strategier.

Grunnmuren og bredden bygges opp i de ulike lokalsamfunn. Før var sentrum i bygda, hvor også skoleområdet var plassert, en naturlig møteplass og arena. Nå er utviklingen at skolen blir plassert der man finner et ledig område samt at den blir mer og mer en arbeidsplass for elever og lærere. I større kommuner ser man nå en tiltagende klustring av enkelt idrettsgrener og kulturuttrykk med dertil lengre ofte mer kompliserte reiseavstander. Skoler bygger nå idrettshaller med støtte fra tippemidler slik at det kun er idretten som kommer til.

Tallene i utredningen viser høye bevilgninger pr innbygger i Oslo og helt minimalt i Akershus (tabell 11.7) som begrunnes i at nasjonale og regionale kulturinstitusjoner ligger i Oslo og at det er kort reisevei fra Akershus. Store kommuner (53 stykk) er i rapporten definert som kommuner med mer enn 20.000 innbyggere. En kommune på 20.000 vil det holde med ett kulturelt lokalt sentrum. Dette er ikke tilfelle i de virkelig store kommuner som trenger flere kulturelle lokalsamfunn/ lokalidentiteter. For å få en bedre kommunal og fylkes rapportering anbefales det å dele de ned på;

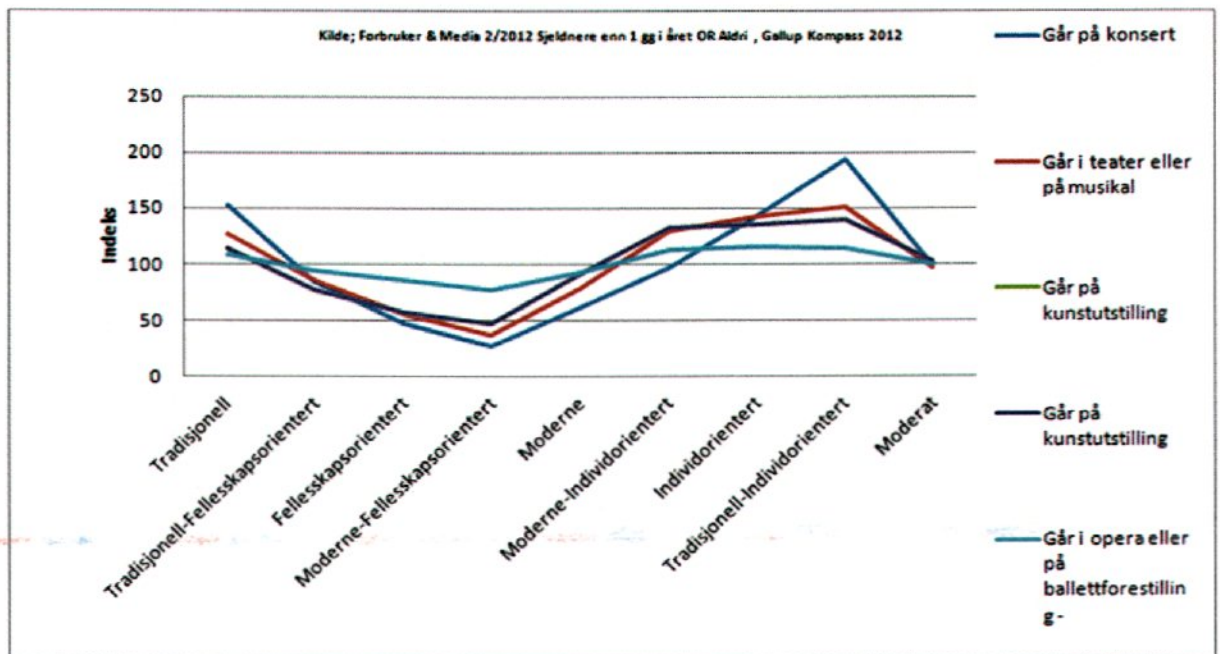
- Lokale kultur og kunstneriske mål
- Regionale/landsdel kultur og kunstneriske mål
- Nasjonale kultur og kunstneriske mål

Dette for å gi fokus på helt nødvendige lokale mål for de større - tettbefolkede områder og for grunnmuren i vår ytelseskultur.

Utredningen slår tydelig fast at idretten er "vinneren" av økte pengemidler. Idretten har organisert seg på en måte slik at den blir langt mer slagkraftig og langt mindre politikerstyrt. På beste sendetid i NRK TV uttalte Idrettspresidenten at skulle vi få opp skøytesporten til gamle høyder så måtte vi investere i nye moderne skøytehallen av høy kvalitet. For mange kulturuttrykk er dette tanker man knapt tør tenke, langt mindre få gehør for,

I kultursektorer er det helt vanlig å ha en gjennomgripende diskusjon om hvem man kan ta imot midler fra. Mens idretten tar stadig mer fra tippemidlene så er det helt vanlig at mange kulturarbeidere avstår fra tippemidler ut i fra sitt verdisyn. I idretter er vinnerkulturen ekstremt sterk til motsetningen til verdisynet blant utøverne i ytringskulturen.

Det positive som kan registreres innenfor kultursektoren er at langt flere kan leve av sin kulturutfoldelse, mens man før måtte ha dette som en hobby.

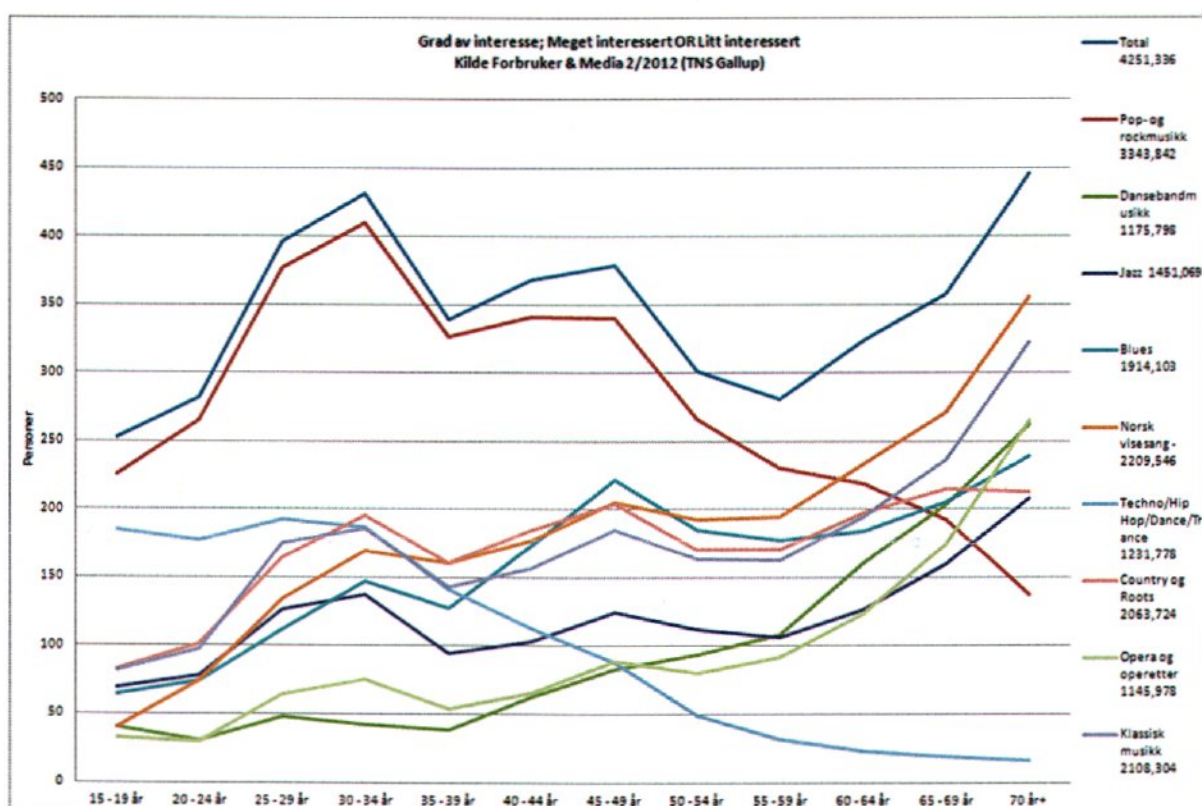
Finkulturbegrepet er på vei ut, og normer og verdier øker i forklaringsstyrke. Individualisering/globalisering er sterke trender. Den digitale utvikling og den enkle tilgangen til det elektroniske nettet vil gi en sterk økning innen for smalere nisjer som kan beskrives som kulturlivets “long tail”.

Verdikjeden som presenteres er utviklet for industriproduksjon. Det bør vurderes andre verdikonfigurasjoner. Verdiverksted passer bedre inn under produksjonsprosessen og under formidling vil verdiopplevelse være å foretrekke. Innenfor det frivillige kulturliv skjer mye av den kulturelle utvikling for de involverte i samspill med topp profesjonelle kulturutøvere. De siste årene viser også en helt annen positivisme fra det profesjonelle kulturliv til samproduksjoner med det frivillige kulturliv. Ytringskulturen har ofte sterkere virkning/avkastning i produksjonsfasen enn i fremføringsfasen, og det prøves stadig oftere å være i produksjon/utviklingsfasen under fremførelsen med alle de tilstedeværende i sterk samhandling.

Infrastruktur med gode og riktige lokaler tilpasset de ulike kunstuttrykk er mangelvare. Utbyggingen av kulturhus har medført en utilsiktet vridning fra det frivillige kulturliv og til det profesjonelle og da gjerne med et sterkt kommersielt tilsnitt. De ulike profesjoner er også sterke og bruker selvsagt sine muligheter. I det siste har en også sett på midler fra det offentlige som en gavepakke fra en “rik” onkel ifølge utredningen. Mye av dugnadsånden er borte, men frivilligheten er sterkere enn noensinne. Det er mange “frie” og “villige” som lar seg verve av flinke inspiratorer for å få være med i teamet. Byråkratiet må det være med å legge forholdene til rette gjennom arrangørstøtteordninger osv.

Ordningen med bøker på nett www.bokhylla.no kan med fordel kopieres over på notemateriell. Når komponist får offentlig støtte for å skrive nye verk burde digitalisering av noter /rettigheter være en del av avtalen og legges ut i et offentlig tilgjengelig elektronisk bibliotek.

Innføring av en dirigentordning kan bli et viktig trinn i en økt samhandling mellom amatør og profesjonell. Det er stadig flere som velger studier innenfor de ulike kulturtilbud. Denne spesialisering nevner utredningen som en utfordring mht. å skaffe dyktige lærere da lærerutdanningen og skolen er på vei til å nedprioritere de estetiske fag. Den kulturelle skolesekken nevnes som et viktig virkemiddel fremover.

Det er et paradoks at kor, korps og orkestrenes sterke posisjon i lokalsamfunnet ikke får tilstrekkelig kvalitetsmidler. Når noe skal feires og da spesielt 17-mai har skolekorps og skolekor en helt sentral plass. Bevilgningene og fokuset på de lokale verdier, som er selve grunnfjellet i den kulturelle utviklingen, må prioriteres langt høyere opp på agendaen.

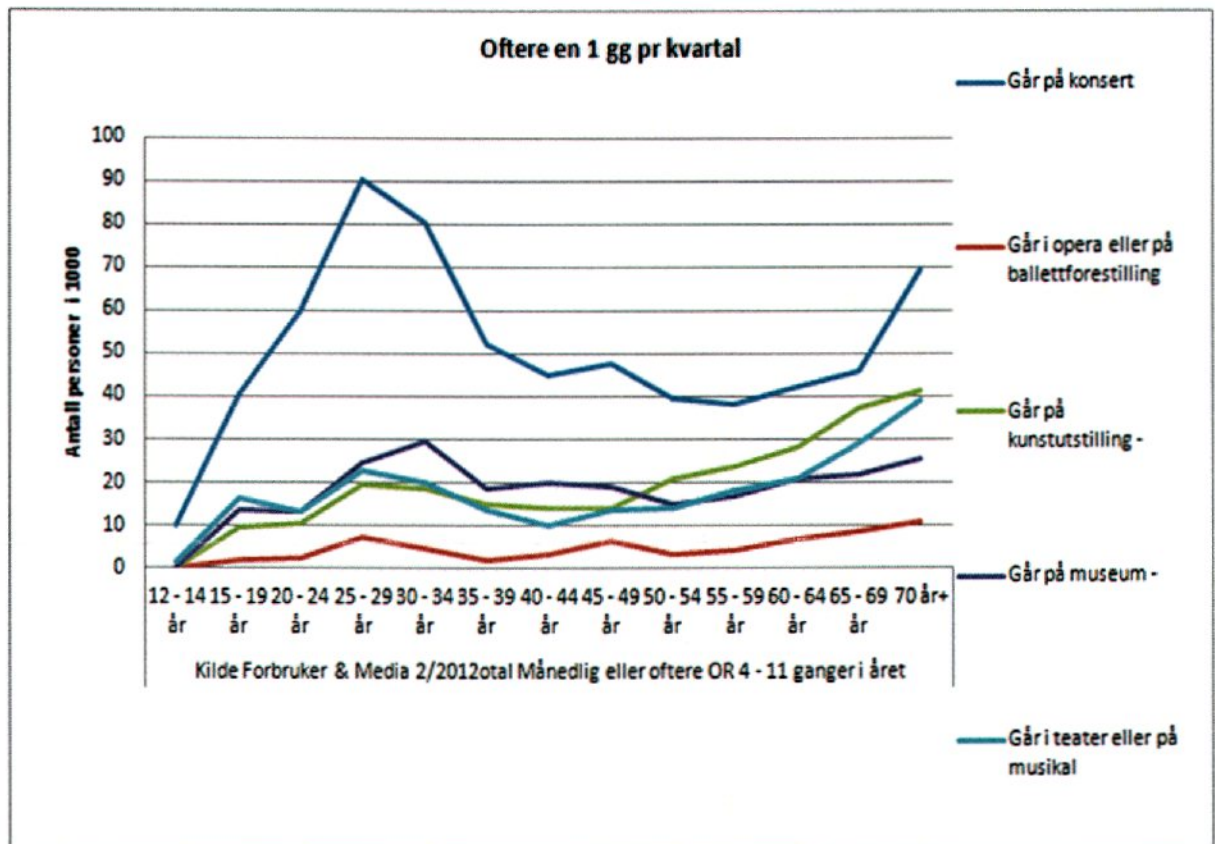
Spesielt barnekultur kan betegnes som ferskvare og for å oppnå ønsket utvikling må det offentlige sørge for at den langsiktige infrastruktur og stimuleringsprogram er på plass. For det frivillige kulturliv rettet mot de yngste barna er "tillatelse" fra foreldre helt avgjørende, i tenårene er frafallet stort av ulike årsaker, spesielt der opplevd kvalitet er lav. Interessen for de ulike kulturelle uttrykk følger tydelig alder. Digitaliseringen og kontakt via nettet reduserer den fysiske personlig. Det vil bli et økt behov for å møtes og sosialiseres der det er mulig å se andre inn i øynene og ikke via nettet. Utredningen nevner behovet for samhandlingsarenaer – møteplasser uten at dette er fulgt opp i foreslåtte strategier.

Fotball er god på talent og supporter utvikling som andre sikkert kan lære mye av. Det er en ren vinnerkultur og i ytringskulturen snakker man et helt annet språk hvor kreativitet, endring og de indre verdier står langt mer i fokus.

Det foreslås at kulturskolene bør være sentrum i det lokale kulturliv og at det innføres av en tredelt modell for

- Bredde
- Kulturoplæring
- Talentutvikling

Dette oppfattes som et godt utgangspunkt for målsettingene.

Det er spennende aldersforskjeller når det gjelder interessen for de ulike kulturuttrykk. Det bør forskes mer på betydningen av hva man lærer som ung og hva ulike aldersgrupper tiltrekkes av. Det er mange hypoteser mht. livsfase som;

- Mens barna vokser opp velges kulturaktiviteter som passer for hele familien.
- Høy aktivitet når man er i ferd med å forlate “foreldrenes” rede og før man får barn
- Etter at “barna” har forlatt redet økes besøk på kulturinstitusjoner drastisk.
- Noen få dedikerte personer drar med seg andre i et utviklende fellesskap
- Stor forskjell på hobby og fritidsaktivitet mht. livskvalitet for landets innbyggere

Forsvaret med kulturminne, museer og musikk er utelatt fra rapporten, men kunne med fordel vært med da de er en stor aktør. (*St.meld. nr. 33 (2008-2009) «Kultur å forsvare» Om kulturvirksomheten i Forsvaret frem mot 2020*)

Den uttalte politiske målsetting er å ha en **offensiv kulturpolitikk** gjennom å opprettholde og styrke den kulturelle infrastruktur. Hele befolkningen skal kunne delta i kunst og kulturlivet. Det skal legges til rette for et mangfold både på kulturarv og kunstnerisk virksomhet for profesjonell kunst, populærkultur og det frivillige og amatørbasert virksomhet. Utvalget konkluderer med at det er **tid for et lokalkulturelt løft av den kulturelle grunnmur**. Musikk av høy kunstnerisk kvalitet må gjøres tilgjengelig for flest mulig. Det samme gjelder å fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse.

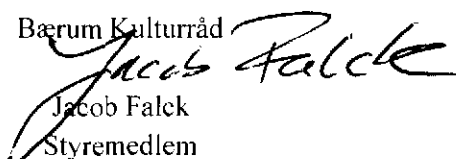
Utvalgets forslag på å øke ressursene og fokus til grunnmuren er god og må sees i et større lokalsamfunnsperspektiv. **Kvalitet på møteplasser og lokaler for produksjon og øvelse inklusiv fjern og nærlager må prioriteres sterkere. Det samme gjelder fremføringsarenaer tilpasset de ulike kulturuttrykk.** Økt fokus på kulturskolen med fokus på bredde, "vanlig" kulturoppføring og talentutvikling støttes. Det samme med dirigentordningen. **Dette må bli mer enn ord og kvalitet må være førende i fordeling av offentlige ressurser.**

Videre må mål og strategier tydeligere ned på operative mål oppdelt på; Lokale, landsdel/region og nasjonale aktører/institusjoner.

Det er ønskelig med **en klarere tilretteleggerrolle** enn en gavmild mesen fra de bevilgende myndigheter. De kreative, motiverte ildsjeler og inspiratorer må slippe til og bli hjulpet av byråkratiet.

I samhandlingen mellom de profesjonelle og det frivillige kulturliv ligger de mest spennende mulighetene. **Utfordringen fremover vil være i skjæringspunktet mellom profesjonell, det frivillige kulturliv, amatører og øvrige innbyggere hvor samhandling, kreativitet og endringsvilje må være det helt sentrale for felles størst utvikling og et rikere mangfold.**

Bærum Kulturråd

Jacob Falck
Styremedlem

Bærum Kulturråd

Org.nr. 996 388 786

Jacob Falck
Styremedlem
Evje Terrasse 7a
1338 Sandvika

Epost: jacob.l.falck@gmail.com

Tel: 957 45 683